

III MIESTYÖN FOORUMI, MIEHEN KOHTAAMINEN 25.5.2010

Naistyöntekijä ja miehen kohtaaminen
– sukupuolisensitiivinen työote

Työpajan toteuttavat: Miestyönkehittäjät Sirpa Hopiavuori ja Merja Rankinen

Ensi- ja turvakotien liiton Miesten keskus

Työpajan tarkoituksena on virittää työntekijää tutkimaan omia käsityksiä mieheydestä ja naisuudesta ja niiden vaikutuksesta työhön.

Johdanto

Miesten keskuksen juuret ovat Miesten kriisikeskuksessa. Se toimi vuosina 2002 - 2006 ja otti sinä aikana vastaan yli 2500 yhteydenottoa miehiltä. Yhteydenotot koskivat elämäntilannekriisejä. Nykyisin Miesten keskuksessa työskentelee 6 työntekijää ja toiminta on keskittynyt miesten parissa tehtävän työn kehittämiseen, tutkimukseen ja koulutukseen.

Suomessa työskentelevistä sosiaalipalveluiden työntekijöistä n. 91 % ja terveystyöntekijöistä n. 85 % on naisia (tilastokeskus 2006). Professori Leo Nyqvist Turun yliopiston sosiaalipoliitiikan laitokselta teki arviointitutkimuksen Miesten kriisikeskuksesta. Tutkimuksen mukaan osa miehistä arvosti sitä, että työntekijä on samaa sukupuolta (22 %), mutta suurelle osalle (45 % tutkittuista) auttajan sukupuolella ei ole väliä. Tämä on lohdullinen tieto, kun ajattelemme sosiaali- ja terveystyöntekijöiden naisvaltaisuutta.

Mikä vaikuttaa mieskuvaan?

Työntekijän mieskuva on ratkaisevassa asemassa. Mistä syntyy sosiaali- ja terveysalalla toimivan naisen mieskuva? Työntekijän omat kokemukset miehistä: puolisona, isänä, veljenä, työtoverina. Myös se, minkälaisien kysymysten parissa olemme työskennelleet vaikuttaa mieskuvaan. Olemmeko kohdanneet miehiä vain päihteiden käyttäjänä, poissa olevina isinä, väkivaltaisina tai työarkomaaneina vai onko meillä kenties työn kautta kokemusta miehestä aktiivisena isänä, tasapainoisena tuntevana miehenä, lohduttavana vastuullisena puolisona.

Sukupuolisensitiivisen työtöteen
kehittäminen edellyttää oman naiskuvan tarkastelua

Toisena suurena kysymyksenä nousee esille naistyöntekijän naiskuva. Kun haluaa lähteä kehittämään sukupuolisensitiivistä työtötteä, ei voi vain tutkia toista sukupuolta. On myös hyvä tarkastella itseä ja omaa naiskuva. Millaisia subjektiivisia naiseudenkuvia työntekijä kantaa mukanaan ja mitkä ovat sosiaalishistoriallisen ja yhteiskuntakulttuurisen naiskuvan tuotetta. Aivan kuten mieskuvaan niin myös naiskuvaan vaikuttavat monenlaiset tekijät. Työntekijän naiskuva vaikuttaa siihen, miten hän näkee työtehtävänsä ja organisaation oman sukupuolensa kautta. Työntekijän käsitykset sukupuolesta vaikuttavat käsityksiin vanhemmuudesta, siihen kuka tarvitsee apua sekä siihen, miten ja kelle tällaisia palveluita tarjotaan.

Omat toimintatavat tarkasteluun

Meillä Suomessa on suuret vaatimukset sosiaali- ja terveydenhuoltoalan työntekijöille. Huonoimmillaan tämä näkyy ns. poliittisesti korrektina puheena, jolloin puhutaan yhtä ja tehdään toista, jolloin stereotyyppiset ajatukset ja työtavat pääsevät valloilleen. Jokaisella on varmasti stereotyyppisiä ajatuksia niin omasta kuin siitä ”toisesta” sukupuolesta. Näistä stereotypioita on hyvä lähteä purkamaan omassa rauhassa ja samalla tutkia omia toimintatapoja ja niiden takana olevia arvoja, normia ja asenteita. Tämän lisäksi tarvitaan tietoa siitä, mistä sukupuoli rakentuu, miten se määritellään. Myös maskuliinisuuden ja feminiinisuuden käsitteet pitäisi avata. Näitä asioista täytyisi päästä puhumaan kollegoiden kanssa. Ilman arvostelua, syylistämisen pelkoa tai painetta siitä, että omia uskomuksia pitäisi muuttaa nopeasti.

Jokaisella työpaikalla on sisäänkirjoitetut käsitykset sukupuolesta. Työtehtävät ja organisaatio heijastelevat niitä omalla tavallaan. Tästä syystä sukupuolisensitiivistä työtettä ei voida kehittää ai-noastaan yksilötasolla vaan sitä pitäisi päästä tutkimaan laajemmin työpaikoilla ja palveluverkos-toissa.

Miehen hyvinvointia lisäämällä tuetaan myös koko perheen hyvinvointia

Palveluiden hakijoina ja kuluttajina miehet ja naiset poikkeavat jonkin verran toisistaan. Yleisesti näyttäisi siltä, että naiset osaavat paremmin käyttää sosiaali- ja terveystalvueluita ja että he tunnistavat helpommin avuntarpeensa. Naisilla näyttäisi myös olevan paremmat sosiaaliset verkostot, jotka aktivoituvat tarvittaessa. Kolmannes miehistä Leo Nyqvistin tutkimuksen mukaan koki avun hakemisessa vaikeimpana omien ongelmien tai oman avun tarpeen myöntämisen. Tämä on yksi syy siihen, miksi apua haetaan usein työntekijän mielestä liian myöhään.

Miesten hakeutumista sosiaali- ja terveystalvueluihin tuetaan mm. lisäämällä työntekijöiden ymmärrystä ja tietoa sukupuolisuudesta. Tärkeää on, että mies voi kokea tulleen kuulluksi ja kunnioitetuksi ollessaan oma itsensä. Miehen hyvinvointia lisäämällä tuetaan myös koko perheen hyvinvointia.

Lähteenä käytetty:

Nyqvist L. (2004) Sanasta miestä. Kokemuksia miesten kriisityöstä. Miesten kriisikeskus loppuarviointi. Ensi- ja turvakotienliiton julkaisusarja 36/2006. Ensi- ja turvakotienliitto, Helsinki.